

Jubileumjaar reportage | 'De kleine Maris' wilde Jac Maris, kleinzoon van de beroemde schilder Jacob Maris, niet worden. Daarom werd hij beeldhouwer. Honderd jaar geleden vestigde hij zich in Heumen, waar hij zijn atelierwoning naliet als museum. Als zoveel andere kleine musea heeft het museum het moeilijk.

'Dit **verborgen pareltje** verdient meer aandacht'

tekst **Henny de Lange**
foto's **Koen Verheijden**

Met een borstel veegt Tini Martens (77) het stof van de rug van een hondje, dat dartel op z'n pootjes staat in Ateliërmuseum Jac Maris in Heumen. Dit is Goya, vertelt Martens, een van de 25 vrijwilligers die dit kleine museum draaiende houden. Het is de bronzen versie van de poedel die hier ooit in levende lijve rond liep.

Honden waren er altijd in het huishouden van beeldhouwer Jac Maris (1900-1996). Hij beeldde ze talloze keren af. In de tentoonstellingsruimte trekt ook een polspeler te paard de aandacht. In de tuin achter het museum staat de grote bronzen kop van hond Sigurd, die vaak achter Maris kwam liggen als hij aan het werk was. Blikvanger bij de entree is een imposante stier.

Tjokvol met beeldhouwwerk en plastic staat het kleine pittoreske museum, waar Jac Maris van 1926 tot zijn dood in 1996 woonde en werkte. Van zijn allereerste werk, een kinderhand in gips uit 1914, tot zijn allerlaatste beeldje van een stier uit 1994. Hij was enorm productief en benutte zelfs de gevels van het gebouw om daar zijn beelden en reliëfs in te metselen. Ook op het dak en de schoorsteen plaatste hij zijn sculpturen. Hij bepaalde dat zijn atelierwoning na zijn dood behouden moest blijven als museum voor zijn collectie. In 2003 werd Ateliërmuseum Jac Maris geopend, drie jaar later kreeg het de officiële museumstatus.

Honderd jaar geleden vestigde de kunstenaar zich in Heumen. In dit jubileumjaar, dat op 21 februari – zijn verjaardag – wordt geopend, wil de stichting die eigenaar is van het museum en de collectie, meer bezoekers en aandacht trekken. Als zoveel andere kleine musea verkeert dit museum in zwaar weer. Vanwege de gebrekkige voorzieningen is het de museumstatus kwijtgeraakt, waardoor de museumkaart er niet meer gebruikt mag worden.

Bezoekers haken niet alleen daardoor af.

De afgelopen jaren waren er ook weinig tot geen activiteiten en wisseltentoonstellingen. Na intern geruzie trad het voltallige bestuur in 2024 af. "Veel zaken zijn versloft", constateert voorzitter Bart Kraal van het nieuwe bestuur. "Maar we gaan er alles aan doen om de schwing er weer in te krijgen."

Er wordt gezocht naar extra vrijwilligers, zodat het museum vaker open is. Voor de horeca en het onderhoud van de tuin kunnen misschien mensen met een beperking worden ingeschakeld, die werken in de dagbesteding. Een heet hangijzer is de noodzakelijke renovatie van het hoofdgebouw. Ook is er een depot nodig om ruimte te scheppen in de propvolle tentoonstellingszalen. Met alleen de renovatie is al vijf ton gemoeid, schat Kraal, en dat geld is er niet. Het bestuur moet daarom ook op zoek naar een geldschieter of mecenas.

Op extra geld van de gemeente Heumen, die het museum jaarlijks met 10.000 euro subsidieert, hoeft de stichting niet te rekenen. "De gemeente is geen eigenaar van pand of collectie. Dat is de stichting die het beheer voert. De verantwoordelijkheid voor de continuïteit ligt primair bij deze stichting", is de reactie van burgemeester Joeri

Minses. Hij draagt als kunstliefhebber het museum een warm hart toe. "Het is een van de weinige echte ateliermusea die Nederland rijk is. Het is als het ware een *Gesamtkunstwerk* van leven en werk van Maris." De burgemeester prijst de ambities van het nieuwe bestuur. "Waar mogelijk zullen we als gemeente meedenken en het daarin ondersteunen."

Oorlogsmonument

De gemeente trok wel 25.000 euro uit voor de restauratie van het oorlogsmonument van Maris bij de sluis van Heumen. Daar kan het bestuur geen rechten aan ontlenen, benadrukt Minses. "Het oorlogsmonument is gemeentelijk eigendom. De gemeente is verantwoordelijk voor de nalatenschap van Maris voor zover deze in eigendom is van Heumen." Het beeld bij de sluis van een vrouwenfiguur met een gesneuvelde soldaat in haar armen was een van de eerste oorlogsmonumenten in Nederland. Maris maakte er meer, waaronder het samen met architect H. W. Wesselink ontworpen Airborne-monument (De Naald) in Oosterbeek ter nagedachtenis aan de Slag om Arnhem in 1944.